

Ім'я користувача:
Полтавський інститут економіки і права Полтавськи...

ID перевірки:
1016318849

Дата перевірки:
04.06.2024 12:52:30 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet

Дата звіту:
05.06.2024 10:40:49 EEST

ID користувача:
100011299

Назва документа: Курсова робота_Дутов Ігор

Кількість сторінок: 25 Кількість слів: 4442 Кількість символів: 34136 Розмір файлу: 31.02 KB ID файлу: 1016116898

29.9% Схожість

Найбільша схожість: 6.48% з Інтернет-джерелом (<https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2021/07/vidpovidi-na-oriyento>).

29.9% Джерела з Інтернету

1000

Сторінка 27

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

1

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Полтавський фаховий коледж

Циклова комісія правознавства

Курсова робота

з дисципліни «Теорія держави та права» на тему:

«Поняття права та його багатоаспектність»

Виконав:

Здобувач 1 курсу,

Групи КЛ-22-2фмб-р

Дутова Ігора Олеговича

Науковий керівник: старший
викладач

Стрілко Дмитро Леонідович

Полтава 2024

Зміст

Вступ.....	3
Розділ I. Поняття права	4
Розділ II. Ознаки права	9
Розділ III. Функції права	15
Розділ IV . Багатоаспектність розуміння права	18
Висновки.....	23
Список використаної літератури.....	25

Вступ

Актуальність теми. В умовах швидких соціальних, економічних і політичних змін, що відбуваються у світі, розуміння права, його ознак, функцій та багатоаспектності стає надзвичайно важливим. Право не лише регулює поведінку людей та організацій, але й формує правову культуру суспільства, забезпечує правопорядок та стабільність. Сьогодні, коли глобалізація та інтернаціоналізація правових систем набирають обертів, а конфлікти та кризи вимагають чітких і справедливих рішень, правове забезпечення та розуміння правових норм є ключовими факторами для розвитку цивілізованого суспільства.

Дослідження поняття права та його ознак дозволяє глибше зрозуміти сутність правових норм, їх відмінність від інших соціальних регуляторів. Це знання необхідне для розробки ефективних правових актів та їхнього впровадження в життя. Вивчення функцій права розкриває його соціальне призначення, показує, як право впливає на суспільні процеси, як воно сприяє вирішенню соціальних конфліктів та підтримує соціальний порядок.

Багатоаспектність розуміння права, тобто розгляд його з різних точок зору – від філософських до практичних аспектів – дає можливість оцінити всю складність та багатогранність правової реальності. Це, в свою чергу, допомагає розробляти більш гнучкі та ефективні правові механізми, здатні адаптуватися до змінних умов сучасного світу.

Особливо актуальним є дослідження права у контексті українського суспільства, яке проходить через етапи становлення демократичної правової держави. Виклики, що стоять перед Україною, включаючи боротьбу з корупцією, реформування судової системи, забезпечення прав і свобод громадян, вимагають глибокого розуміння права та його функціонування. Вивчення правових понять і функцій є необхідним для

підготовки компетентних фахівців у галузі права, які можуть ефективно працювати над удосконаленням правової системи країни.

Таким чином, дослідження поняття права, його ознак, функцій та багатоаспектного розуміння є надзвичайно актуальним і важливим для забезпечення стабільного та справедливого розвитку сучасного суспільства.

Об'єктом дослідження Право як соціальний феномен, що включає в себе поняття, ознаки, функції та багатоаспектність його розуміння.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти поняття, ознак, функцій та багатовимірного розуміння права.

Мета дослідження в тому щоб Визначити сутність права, дослідити його основні ознаки, функції та багатоаспектність розуміння.

Методи дослідження. В ході дослідження були використані різноманітні методи:

- діалектичний метод;
- системно-функціональний метод;
- логічний метод;
- метод сходження;
- порівняльно-правовий метод.

Структура курсової роботи складається зі вступу, 4-ох розділів, висновків, списку використаної літератури.

Розділ I. Поняття права

Поняття права - система норм, правил поведінки, принципів встановлених державою, які закріплюють міру свободи, рівності та

справедливості відповідно до інтересів суспільства певної країни та забезпечуються примусом.

В країнах світу є система права яка об'єктивно обумовлена системою суспільних відносин внутрішня структура права, яка складається з взаємозалежних норм, логічно розподілених за галузями, підгалузями та інститутами. Одним із найбільших елементів або чинником системи права є галузь права.

Галузь права - відносно самостійна сукупність юридичних норм, яка регулює якісно однорідну сферу (рід) суспільних відносин специфічним методом правового регулювання. Не меншу роль у системі права становить підгалузь права. Вона доповнює галузь права, в тому що об'єднує норми права, що регулюють суспільні відносини певного виду. Як приклад підгалузі цивільного права є авторське і винахідницьке право, фінансового права — банківське право. [5, с. 169]

До цього існують основоположні та загальні **принципи права**. Принципи права закріплені у праві **нормативно-керівні положення**, що характеризують його зміст, основи, зазначені в ньому **закономірності суспільного життя**. Принципи права визначають шляхи вдосконалення **правових норм**, виступаючи як керівні ідеї для законодавця.

Принципи права має не тільки власне значення, а під-принципи, такі як: Принцип гуманізму, Принцип демократизму, Принцип законності, Принцип рівності, Принцип свободи, Принцип справедливості і тд. [14, с. 97]

В понятті права важливу роль відіграє юридична відповідальність людини (особи), особа зобов'язується нести покарання за вчинений протизаконний вчинок. Це я вважаю справедливим, тому що юридична відповідальність на моральному рівні громади регулює та примушує до думки перед скоєнням злочину та з неї впливає другий

рівень, а саме правосуддя. Правосуддя здійснюється тільки судами і повинно бути найефективнішою гарантією прав і свобод людини. Я підтримую те що, в суспільстві повинен діяти принцип презумпції невинності особи.

Юридична відповідальність - це обмеження, які накладаються на особу при скоєнні протиправного вчинку відповідно до норм законодавства. Юридична відповідальність неповнолітніх:

- Кримінальна з 16 років
- Адміністративна з 16 років, а з особливо небезпечних з 14 років
- Цивільна з 14 по 18 років, несе самостійно якщо недостатньо коштів або батьки
- Дисциплінарна з часу влаштування на роботу

Право характеризується нормативністю, воно складається із норм, які формально визначені у вигляді статей нормативно - правових актів. Право є загальнообов'язковим, тобто приписи правових норм повинні використовуватись тими суб'єктами яким вони адресовані.

Право є формально визначеним:

- з формальної сторони, кожна правова норма є тільки письмованою чи надрукованою.
- з визначеної сторони в нормі права закріплюється тільки один зміст, який не допускає подвійного тлумачення.

Ще хотів би привести приклади порівняння різних підходів до поняття права, цей аспект теми має багату обширність, але я приведу головні галузі, такі як: 1. Юридичний підхід, 2. Соціологічний підхід, 3. Філософський підхід, 4. Психологічний підхід. Кожен з цих підходів становить дуже важливу роль у житті в суспільстві. Наприклад з юридичного підходу я виділив 2 важливих аспекти, які виражають саму його суть: **Теорія позитивного права:** Право розглядається як система норм, встановлених державою і забезпечених її примусовою силою.

Важливим аспектом цього підходу є те, що право не обов'язково має бути справедливим чи моральним. **Теорія природного права:** Право є сукупністю норм, що випливають із природи людини і суспільства, і є незмінними та універсальними. Відповідно до цього підходу, право має відповідати моральним принципам. Щодо соціологічного підходу, на мою думку один аспект повністю виражає його сутність: **Соціологічна теорія права:** Право розглядається як реальний порядок соціальних відносин, що формується під впливом соціальних потреб і цінностей. Важливим елементом цього підходу є вивчення того, як право функціонує в реальному житті. Тепер аспекти філософського підходу: **Герменевтичний підхід:** Право розглядається як текст, що потребує тлумачення. Згідно з цим підходом, важливим є розуміння значення правових норм у конкретному соціальному контексті. **Критична теорія права:** Право розглядається як засіб влади і пригноблення. Цей підхід зосереджується на критиці існуючих правових систем і пошуку шляхів їх зміни для досягнення справедливості. Та психологічний підхід: **Психологічна теорія права:** Право розглядається через призму психологічних факторів, що впливають на його сприйняття і реалізацію. Цей підхід підкреслює значення психологічних аспектів у процесах правотворчості та правозастосування. Отже різні підходи до поняття права відображають многогранність, багатоаспектність та складність цього явища. [10, с. 41]

Правові відносини. В суспільстві між людьми в процесі їх взаємодії, спілкування між собою складаються різного роду відносини. Це відносини дружби, відносини в сім'ї між батьками і дітьми, відносини між учнями і вчителями, відносини між продавцем і покупцем в магазині. Значна частина цих відносин регулюється правом і, відповідно, називається правовими відносинами. Правові відносини – це врегульовані нормами права суспільні відносини, учасники яких мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки. Але я хотів би зазначити що, не всі суспільні

відносини можуть набувати форму правових. Правовими стають лише ті відносини, які мають велике соціальне значення та можуть піддаватися зовнішньому контролю. Не можна врегулювати правом відносини дружби, любові, поваги тощо. Правовідносини відображають правовий зв'язок між сторонами, які вступають в них свідомо, для досягнення поставлених цілей. [2, с. 143]

Право діє у часі, просторі та по колу осіб. Дія права у часі означає, що правові норми набувають чинності разом з нормативно - правовим актом, змістом якого вони є. Отже, закон набуває чинності через десять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше його опублікування. (ст. 94 Конституції України). Припинення дій правових норм відбувається одночасно з припиненням дії нормативно - правового акту або заміни його іншим актом. За загальним правилом закони та інші нормативно - правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідно особи (ст. 58 Конституції України).

Розділ II. Ознаки права

Ознаки права - це норми права які встановлюються або санкціонуються державою. Норми права охороняються та забезпечуються, окрім інших засобів, державним примусом. Право є єдиною системою норм, котра є обов'язковою для всього суспільства, що є частиною певної держави.

Державний примус - це уповноважена діяльність осіб, спрямована на реалізацію владних повноважень з метою виконання та дотримання

правових актів. [11, с. 87]

Слід відзначити як право встановлюється чи санкціонується державою чи певними органами: Від імені держави правові норми встановлює Верховна рада України (*ст. 92 Конституції України підкреслює, що виключно законами України визначаються і встановлюються правила поведінки, визначені в цій статті або шляхом референдуму*). Правові норми санкціонуються в підзаконних правових актах уповноваженими державними органами (відповідно до *ст. 106 Конституції України, Президент України має санкцію видавати укази, а відповідно до ст. 117 Конституції України Кабінет Міністрів - постанови, в яких містяться санкціоновані норми*)

Право має всеохоплюючий характер, воно регулює різні сфери суспільних відносин, так як: Конституційні, фінансові, трудові, адміністративні, сімейні, кримінальні та ін.

Право. Право є системою норм, тобто це внутрішньо узгоджена цілісність, єдність і узгодженість правових норм, що базуються на об'єднаних закономірностях та їх розподіл на взаємопов'язані елементи: галузі, підгалузі права та правові інститути. Отже, правова система має велике значення для полегшення знаходження будь-якої правової норми з метою її реалізації. Щодо **характеризації права**. Право характеризується відносною стабільністю, воно регулює суспільні відносини протягом тривалого часу, в той же час зміни життя суспільства вимагають удосконалення правової системи держави, тому правотворчі органи постійно змінюють ті правові норми, які не відповідають вимогам нового часу, тобто право є динамічним.[6, с. 157]

До основних ознак права в його нормативному розумінні як воевиявлення держави можна віднести такі:

- *Право - це система правових норм.*

- Ці правила мають загальнообов'язковий характер.
- Вони тісно пов'язані між собою, працюють у єдності, складаються в правові інститути, правові галузі та інші частини системи права.
- Формально визначені та закріплені в нормативно - правових актах та інших джерел права.
- Встановлюються, санкціонуються, гарантуються та забезпечуються державою та її органами
- У своїй сукупності регулюють соціальні відносини між людьми.
- Правила поведінки повинні встановлюватися державою з урахуванням принципів правди, справедливості, гуманізму та милосердя.

В праві використовується союз суб'єктивного та об'єктивного права. Тобто право як соціальне явище встановлює їх єдність.

Об'єктивне право - це система загальнообов'язкових норм поведінки, яка існує незалежно від індивідуальної свідомості суб'єкта.

Суб'єктивне право - це закріплена правовими засобами можливість здійснювати певні дії, вимагати дій від інших суб'єктів та звертатися до держави за захистом порушених прав.

Отже, ознаки права - це ключові характеристики, які дозволяють відрізнити правові норми від інших соціальних норм. В Україні ці ознаки закріплені в Конституції України та інших законодавчих актах.

Бажаю виділити окремі певні відділи ознак права, а саме:

- Нормативність

Нормативність визначає, що право складається з норм, які мають загальнообов'язковий характер і регулюють поведінку людей у суспільстві.

Правові норми визначають права та обов'язки суб'єктів права і є засобом регулювання суспільних відносин. В приклад можу привести (ст. 19

Конституції України)

- Системність

Системність вказує на те, що правові норми утворюють внутрішньо узгоджену систему, де кожна норма займає своє місце і пов'язана з іншими нормами. Це забезпечує цілісність і ефективність правового регулювання.

Приклад - ([ст. 8 Конституції України](#))

- Формальна визначеність

Формальна визначеність означає, що правові норми чітко зафіксовані в офіційних правових актах, що дозволяє уникнути неоднозначностей у їх застосуванні. Право має бути чітко сформульоване, щоб суб'єкти права могли легко його зрозуміти і виконувати. Приклад - ([ст. 3 Конституції України](#))

- Обов'язковість

Обов'язковість означає, що правові норми є загальнообов'язковими для виконання

всіма суб'єктами права. Порушення правових норм тягне за собою юридичну відповідальність. Приклад - ([ст. 69 Конституції України](#))

- Державне забезпечення

Державне забезпечення означає, що виконання правових норм гарантується і охороняється державою. Держава створює механізми для захисту прав і свобод громадян та притягнення до відповідальності за їх порушення. Приклад - ([ст. 55 Конституції України](#))

Тобто, ознаки права закріплені в Конституції України та підкреслюють її нормативність, упорядковану систему, обов'язковість, формальну визначеність, державне забезпечення та справедливість. Ці характеристики забезпечують ефективне функціонування правової системи і гарантують захист прав і свобод громадян України. [18, с. 203]

До цього право має джерела права. Я зазначу, що коли кажуть про джерела (форми) права у юридичному змісті, то мають на увазі різноманітні форми вираження правових норм. Ще під джерелом права

розуміють в ідеальному змісті як правову свідомість.

Форма права – це форма саме права як окремого явища, і співвідноситься вона тільки зі змістом права. Її призначення – впорядкувати право, додати йому властивості державно-владного характеру. Виділяють зовнішню і внутрішню форми права.

Форми права класифікуються на різні види. Форми права поділяються на дві групи:

- **Внутрішня форма права**

- **Зовнішня форма права**

Під внутрішньою формою права розуміють систему права, що має об'єктивний характер своєї побудови, який відображається в єдності і узгодженості всіх її норм, диференційованих за правовими комплексами, галузями, підгалузями, інститутами і нормами права. А під зовнішньою формою права розуміють систему об'єктивізації форми права, зовнішнього прояву та матеріальної фіксації.

Структура норми права: **Норма права** = **диспозиція** + **санкція**

В джерелі права має важливу роль державно - офіційні способи закріплення і зовнішнього прояву правових норм, а саме:

- **Правовий звичай**

Правовий звичай - це правило поведінки, що склалося протягом тривалого часу його застосування, яке санкціоноване державою. соціальна норма правил поведінки, що утворилися під час їхнього фактичного застосування протягом тривалого часу, санкціоновані державою.

- **Правовий договір**

Правовий договір - це документ, створений за взаємною домовленістю суб'єктів, що забезпечується державою (наприклад, колективний договір між адміністрацією і колективом підприємства у трудовому законодавстві).

- **Правовий прецедент**

Правовий прецедент - це рішення суду з конкретної справи (адміністративної або кримінальної), яким суди держави послуговуються у розв'язанні аналогічних справ. Як джерело права він поширений у Великій Британії, США, Австралії.

- *Нормативно-правовий акт*

Нормативно-правовий акт - це норми права, оформлені у вигляді офіційних документів державних органів. [13, с. 105]

Розділ III. Функції права

Функції права відіграють найбільш активну роль у правовій системі. Вони, разом з принципами права, стали відправними структурними елементами цієї системи. Функції права реалізуються через систему права, зокрема, через галузі, інститути, норми, договори, прецеденти, через акти застосування права, а також шляхом відповідної діяльності органів державної влади. [20, с. 290]

Що саме таке функція права? Функція права - це основні напрями впливу права на свідомість і поведінку суб'єктів суспільних відносин з метою розв'язання визначених у законодавстві конкретних завдань.

Соціальне призначення права, а отже, і його основна функція, полягає у

нормативному та загальнообов'язковому врегулюванні суспільних відносин. Але право виконує й багато інших функцій, які можна класифікувати за різними підставами. За сферою правового впливу серед них розрізняють:

- Економічна - Економічна функція регулює економічні відносини та забезпечує стабільне функціонування суспільства шляхом охорони існуючих форм власності та прав власників, регламентування господарських відносин та ін.
- Політична - Тобто визначення і охорона суспільного і державного ладу, регламентування суспільних, серед них і політичних, відносин.
- Ідеологічна - Ідеологічна функція формує суспільні свідомості шляхом встановлення ціннісних орієнтирів.
- Екологічна - Виконує регламентування екологічних відносин, встановлює відповідальність за негативний вплив на навколишнє природне середовище.
- Культурно-виховна - регламентує відносини у сфері освіти, культури, науки та ін. ? [18, с. 43]

Залежно від сфери впливу на суспільні відносини, завдання і цілі права можна виділити такі функції: економічна, політична, соціальна, екологічна, ідеологічна, гуманістична, організаторська, управлінська, орієнтаційна та інші. До спеціально-юридичних функцій відносяться: регулююча (статична і динамічна), охоронна. Регулююча функція права має своїм завданням регулювати суспільні відносини. Наприклад, норми трудового права регулюють питання укладання, розірвання трудового договору, переведення на іншу роботу, час роботи і час відпочинку, дисципліну **ТОЩО.**

Бажаю виділити такі статті Конституції України, а саме: [21, ст 43] [21, ст 29], [21 ст 68], [21 ст 34], [21 ст 46]. Ці статті характеризують та становлять певні важливі аспекти функцій права. Вони розкривають роль

функцій права у суспільстві та вплив на суспільні відносини. Вони охоплюють різні аспекти регулювання, захисту та виховання, відображаючи основні призначення права. Перейдемо до них:

- **Регулятивна функція** - це напрям впливу права на суспільні відносини, завдяки якому окреслюються чіткі правила поведінки різних суб'єктів права при однозначному закріпленні меж державного втручання у сферу особистих прав і свобод. Ця функція відноситься до статті 43.
- **Охоронна функція** - це напрям впливу права на суспільні відносини, за допомогою якого здійснюється їх охорона, запобігання правопорушенням. Охоронна функція проявляється у встановленні діянь, які є забороненими, застосуванні санкцій за їх вчинення. Ця функція відноситься до статті 29.
- **Виховна функція** - Полягає вона у задоволенні індивідуальних потреб у батьківстві та материнстві, самореалізації особистості в дітях. Ця функція відноситься до статті 68.
- **Інформаційна функція** - це сфокусована на інформування суб'єкта права про дозволені та заборонені форми суспільної поведінки, права та обов'язки, а також пізнання змісту права з метою орієнтування суб'єкта в оточуючій його правовій дійсності та включення у правове життя соціуму. Ця функція відноситься до статті 34.
- **Соціальна функція** - це один із основних напрямів діяльності, що здійснюється в соціальній сфері суспільних відносин для забезпечення громадянам гідного рівня життя, розв'язання соціальних суперечностей і реалізації узгоджених інтересів громадян. Ця функція відноситься до статті 46.

Є такий аспект в функціях права як **регулятивна функція права** - це визначений соціальним (класовим) призначенням основний напрям його

впливу на суспільні відносини, який здебільшого виявляється у встановленні позитивних правил поведінки, представлених позитивних прав та активних обов'язків суб'єктам права. Регулятивні аспекти мають такі аспекти як:

- Закріплююча - затвердження, підтримка існуючих суспільних відносин.
- Стимулююча - розвиток існуючих суспільних відносин.
- Творча - формування нових суспільних відносин.
- Витисна - витіснення з громадського життя застарілих суспільних відносин. [17, с. 79]

Розділ IV. Багатоаспектність розуміння права\

У сучасному світі, поняття права виявляється надзвичайно багатогранним і складним, враховуючи різноманітність його аспектів та визначень. Одним з ключових компонентів права є система норм, що

формується державою та регулюють поведінку громадян у різних сферах суспільного життя. Важливо враховувати, що ця система належить до сукупності інших аспектів, що описуються нижче.

По-друге, у правовому контексті, принципи відіграють критичну роль, визначаючи основні цінності суспільства, які відображаються у його правовій системі. Ці принципи можуть бути загальними, такими як гуманізм та справедливість, або специфічними для певних галузей права.

Третій аспект, на який варто звернути увагу, полягає у поняттях юридичної відповідальності та правосуддя. Юридична відповідальність включає в себе накладення обмежень на особу за порушення закону, тоді як правосуддя забезпечує виконання законів та здійснення справедливості у суспільстві.

Однак не менш важливим є четвертий аспект, що стосується різних підходів до розуміння поняття права. Юридичний підхід, наприклад, розглядає право як систему норм, що встановлюються державою та мають обов'язковий характер для громадян. З іншого боку, соціологічний підхід акцентує увагу на соціальних відносинах та потребах суспільства, які впливають на формування та застосування правових норм.

Кожен з цих підходів має свої переваги та обмеження, але врахування їх допомагає отримати комплексне уявлення про сутність права. Вивчення різних аспектів та підходів до права допомагає глибше розуміти його роль у сучасному світі.

Юридичний підхід, наприклад, розглядає право як систему норм, встановлених державою та забезпечених її примусовою силою. Цей підхід підкреслює формальний характер правових норм та їх обов'язковість для громадян.

Соціологічний підхід, натомість, розглядає право як результат соціальних відносин та потреб суспільства. Він акцентує увагу на ролі права у формуванні соціального порядку та вирішенні конфліктів.

Філософський підхід вбачає право як вираження моральних принципів та цінностей. Він досліджує сутність та основи права, а також його відношення до моралі та справедливості.

Психологічний підхід досліджує вплив психологічних чинників на сприйняття та застосування правових норм. Він вивчає, які фактори впливають на рішення людей у сфері права та юриспруденції.

Кожен з цих підходів вносить свій внесок у розуміння та аналіз правової системи. Це свідчить про багатоаспектність та складність явища, яким є право.

Крім цього, можна розглянути різноманітні концепції та теорії права, які також впливають на його розуміння. Наприклад, юридична позитивістська теорія вбачає право як систему формально визначених норм, які встановлені законодавчими органами. За цією концепцією, справедливість та мораль не завжди є необхідними складовими правової системи. [18, с. 22]

Навпаки, теорія природного права вважає, що право походить від природних, незмінних принципів моралі та справедливості. Вона підкреслює важливість етичних принципів у формуванні та застосуванні правових норм.

Також важливо враховувати ідеї різних юридичних шкіл та течій, які розвиваються в різних країнах та епохи. Кожна з них має свої погляди на природу та функції права, що впливає на загальне розуміння цього явища.

У світлі цих концепцій та теорій можна зрозуміти, наскільки різноманітним і складним є поняття права. Це вимагає від дослідників та практиків права глибокого аналізу та розуміння різних аспектів та підходів до нього.

У світі сучасної юридичної науки і практики існує безліч підходів та методів аналізу правових явищ. Наприклад, правова антропологія вивчає взаємозв'язок між правом та культурою, релігією та іншими аспектами

життя суспільства. Правова історія досліджує еволюцію правових систем та їхній вплив на сучасність. Правова соціологія вивчає соціальні та економічні чинники, що впливають на формування та застосування права. [15, с. 101] Таким чином, різноманітність підходів та концепцій до розуміння права відображає його багатогранність та складність як соціального явища. Кожен з цих підходів має свої переваги та обмеження, і вивчення їх допомагає отримати комплексне уявлення про сутність правової системи.

За допомогою аналізу різних аспектів та підходів до права, дослідники можуть отримати глибше розуміння його ролі та функцій у суспільстві. Це важливо для подальшого розвитку правової науки та практики, а також для забезпечення справедливості та правопорядку. [16, с. 299].

ВИСНОВОК

У процесі дослідження ми розглянули основні аспекти права, його ознаки, функції та багатоаспектність, що дозволило сформулювати комплексне уявлення про сутність права та його роль у суспільстві. На основі проведеного аналізу можна зробити кілька важливих висновків.

Сутність та значення права

Право є складною і багатогранною системою норм, що регулюють суспільні відносини. Воно виконує ключову роль у забезпеченні стабільності та порядку в суспільстві, захисті прав і свобод громадян, а також у сприянні соціальній справедливості. Право є інструментом, за допомогою якого держава здійснює регулювання суспільних відносин, забезпечуючи виконання встановлених норм та правил.

Ознаки права

До основних ознак права відносяться його нормативність, загальнообов'язковість, формальна визначеність та системність. Ці характеристики дозволяють праву бути ефективним механізмом регулювання поведінки людей та організацій, забезпечуючи їхню відповідність встановленим суспільним стандартам та вимогам.

Функції права

Право виконує кілька ключових функцій, серед яких регулятивна, охоронна, виховна та соціальна функції. Регулятивна функція забезпечує упорядкування суспільних відносин, охоронна функція спрямована на захист прав і свобод громадян, виховна функція формує правосвідомість та правову культуру, а соціальна функція забезпечує соціальну справедливість та рівність.

Багатоаспектність розуміння права

Право може бути розглянуте з різних підходів, кожен з яких акцентує увагу на певних аспектах цього явища. Юридичний підхід розглядає право як систему норм, встановлених державою. Соціологічний підхід акцентує увагу на соціальних відносинах та потребах суспільства. Філософський підхід звертає увагу на моральні та етичні основи права, а психологічний

підхід досліджує вплив правових норм на свідомість та поведінку людей.

Взаємодія права з іншими соціальними системами

Право тісно взаємодіє з іншими соціальними системами, такими як економічна, політична та моральна. Воно відображає та впливає на розвиток цих систем, забезпечуючи стабільність та гармонійний розвиток суспільства в цілому. Ця взаємодія підкреслює важливість комплексного підходу до дослідження права, що враховує його взаємозв'язок з іншими аспектами соціального життя.

Таким чином, право є багатовимірним явищем, що виконує ключову роль у регулюванні суспільних відносин, захисті прав і свобод громадян та забезпеченні соціальної справедливості. Його багатоаспектність вимагає комплексного підходу до вивчення, що включає різні наукові підходи та методи. Глибоке розуміння правових явищ, їхніх ознак та функцій дозволяє не лише краще зрозуміти сутність права, але й ефективніше застосовувати його для вирішення актуальних соціальних проблем та забезпечення гармонійного розвитку суспільства.

Завершуючи дослідження правових систем і їх різноманітності, необхідно підкреслити, що право є складним і багатограним феноменом, який відіграє ключову роль у регулюванні суспільних відносин. Протягом цього дослідження ми розглянули різні аспекти правових систем, їх структуру, функції, принципи та види відповідальності, що є невід'ємними складовими правової системи будь-якої держави.

Правова система як соціальний інститут

Правова система – це сукупність правових норм, принципів, інститутів, які регулюють суспільні відносини. Вона визначається як комплекс взаємозалежних і погоджених **правових засобів, призначених для**

регулювання суспільних відносин, та юридичних явищ і процесів, що виникають внаслідок такого регулювання. Основні характеристики правової системи включають її структурну впорядкованість, цілісність, суверенність, взаємодію з іншими соціальними системами та детермінованість унікальними історичними і географічними факторами розвитку суспільства.

Класифікація правових систем

Класифікація правових систем дозволяє виділити основні типи, такі як романо-германська, англо-американська, релігійна та традиційна правові сім'ї. Кожна з них має свої специфічні риси, джерела права, структуру та історичний шлях формування. Наприклад, романо-германська правова сім'я характеризується кодифікацією права та домінуванням писаного закону, тоді як англо-американська базується на прецедентному праві.

Принципи та функції юридичної відповідальності

Юридична відповідальність є важливим елементом правової системи, що забезпечує дотримання правових норм. Вона визначається як закріплений у законодавстві та забезпечений державою додатковий юридичний обов'язок правопорушника зазнати позбавлення певних цінностей, що йому належали. Принципи юридичної відповідальності включають правову визначеність, процесуальну регламентованість, справедливість та презумпцію невинуватості. Функції юридичної відповідальності – правоохоронна, правовідновлююча, індивідуальної та загальної превенції – спрямовані на захист правопорядку та виховання громадян у дусі поваги до закону.

Види юридичної відповідальності

Різноманітність видів юридичної відповідальності відображає складність

правових систем. Вони включають конституційну, кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та цивільно-правову відповідальність, кожна з яких має свої особливості та правові наслідки. Наприклад, кримінальна відповідальність породжує такі наслідки, як судимість, яка є правоперешкоджаючим юридичним фактом для виникнення багатьох правовідносин.

Взаємозв'язок правових систем

Правові системи різних держав взаємодіють через міжнародні зв'язки, юридичні угоди та уніфікацію права. Порівняльне правознавство відіграє важливу роль у вивченні права інших держав, дозволяючи виявляти спільні та специфічні ознаки правових систем, що сприяє розвитку правової науки та практики. Метою порівняльного правознавства є формулювання порівняльно-співставлених висновків, що дозволяє розуміти і враховувати особливості правових систем різних країн при створенні національного законодавства.

Список використаної літератури

1. Ведерніков Ю.А. Теорія держави та права : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.

2. Волинка К.Г. Загальна теорія держави і права : навчальний посібник. Київ: МАУП, 2003. 240 с.
3. Загальна теорія держави і права : навчальний посібник / за ред. В. В. Копейчикова. Київ : Юрінком Інтер, 2000. 320 с
4. Загальна теорія держави і права : підручник / за ред. М.В. Цвіка. Харків : Право, 2015. 584 с.
5. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права : підручник. Київ : Кондор, 2006. 477 с.
6. Колодій А.М. Принципи права України. Київ: Юрінком Інтер, 1998. 208 с.
7. Сливка С.С. Природне та надприродне право: у 3 ч. Ч. 1: Природне право: історико-філософський погляд. Київ: Атіка, 2005. 224 с
8. Філософія права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / [О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань, С.І. Максимов та ін.]; за ред. д-ра філос. наук, проф. О.Г. Данильяна. Харків: Право, 2009. 208 с.
9. Пушкіна О.В. Система прав і свобод людини та громадянина в Україні: теоретичні і практичні аспекти забезпечення. Київ: Логос, 2006. 416 с.
10. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Права людини і громадянина в Україні. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 332 с.
11. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
12. Бігун В.С. Людина в праві та науках про право: три загальнонаукові підходи до дефініції. Антропология права: філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи): матер. I Всеукр. круглого столу, 16–17 верес. 2005 р. Львів, 2006. С. 37–42
13. Калінін, В.В. Загальна теорія права. - Київ: Юрінком Інтер, 2015. -

- 368 с.
14. Мельник, М.І. **Правова система України: історія, стан та перспективи розвитку.** - Київ: Юридична думка, 2013. - 432 с.
 15. Теренко, О.О. **Філософія права.** - Харків: Права людини, 2016. - 284 с.
 16. Онуфрієнко, О.П. **Сучасні правові системи світу.** - Львів: Літопис, 2014. - 320 с.
 17. Пастухов, В.В. **Правові системи та правова культура.** - Одеса: Астропринт, 2012. - 296 с.
 18. Козюбра, М.І. **Теорія і практика правозастосування.** - Київ: Академія, 2017. - 256 с.
 19. Скакун, О.Ф. **Загальна теорія держави і права: Навч. посібник.** - Київ: Альфа-Право, 2018. - 512 с.
 20. Мартиненко, П.Ф. **Порівняльне правознавство.** - Київ: Видавництво КНТ, 2015. - 392 с.
 21. Конституція України.

Схожість

Джерела з Інтернету

1000

1	https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2021/07/vidpovidi-na-orientovnyi-perelik-pytan-tvorchogo-konkursu-dlya-vs	39 джерел	6.48%
2	https://lektsia.com/15xcf71.html	35 джерел	6.48%
3	https://library.udpu.edu.ua/library_files/438000.pdf		4.12%
4	https://revolution.allbest.ru/law/01441466_0.html	171 джерело	3.74%
5	http://www.dut.edu.ua/firefox/l_628_31848126.pdf	29 джерел	2.66%
6	http://nsadkova.blogspot.com/p/blog-page_56.html	53 джерела	2.27%
7	http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/24534/1/%d0%a2%d0%94%d0%9f%20%d0%bd%d0%b0%d0%b2%20	13 джерел	2.21%
8	https://kkmtap.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/75/2024/04/metodychkaprpv-v-ies-samostijna-robota-zaochna	3 джерела	1.89%
9	http://osvita.ua/vnz/reports/law/9583	17 джерел	1.76%
10	https://shag.com.ua/rozdil-i-zagalena-harakteristika-prava-5-ponyattya-ta-oznaki-p.html	17 джерел	1.73%
11	https://dut.edu.ua/firefox/l_628_31848126.pdf		1.73%
12	https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/483/vipusk-1zbirnik-konf150621nezalezhnist-ukraini.pdf		1.64%
13	https://ronl.org/kontrolnyye-raboty/gosudarstvo-i-pravo/725244	35 джерел	1.62%
14	https://ronl.org/doklady/gosudarstvo-i-pravo/723286	31 джерело	1.58%
15	https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/483/vypusk102019r.pdf		1.51%
16	https://ukrreferat.com/chapters/pravosnavstvo/shpargalki-z-pravoznavstva.html	22 джерела	1.49%
17	https://pravoznavstvo.ucoz.ua/lekcii/lekcija-1_osnovi_teoriji_derzhavi_ta_prava.doc	11 джерел	1.42%
18	http://samzan.ru/68185		1.35%
19	https://nadoest.com/lekcija-1-osnovi-teoriyi-derjavi-i-prava-pohodjennya-viniknenn	15 джерел	1.31%
20	http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8826/1/%d0%91%d1%96%d0%bb%d0%b8%d0%ba_%d1%82%d0%91	7 джерел	1.26%

21	http://pravoznavec.com.ua/books/32/1861/17	6 джерел	1.24%
22	http://referat-ok.com.ua/pravo/teoriya-derzhavi-i-prava		1.22%
23	http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4385/1/%d0%a2%d0%9f%d0%9f%d0%97_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%81	3 джерела	1.19%
24	https://www.lvduvs.edu.ua/uk/karta-dokumentiv/category/365-conference-2023-magazine.html?download=5000%3Aderzhavo...		1.1%
25	https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=439367	16 джерел	1.04%
26	https://er.dduvs.in.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/12996/%d0%a2%d0%94%d0%9f_%d0%bc%d1%80_%d1%81	2 джерела	1.04%
27	http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/20846/%d0%90%d0%bf%d0%b0%d0%bd%d0%b0%d1%81%d0%b5%d0%bd%...		1.04%
28	https://student2.ru/politologiya/1157246-sklad-konstituciyno-pravovogo-statusu-osobi-rozriznyayut-konstituciyno-pr	10 джерел	1.04%
29	http://nikolaevonua.org.ua/Programy/Den/P1.%20TDP.doc	3 джерела	0.99%
30	https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/specrada/19200320/Spivak/spivak.pdf	5 джерел	0.99%
31	http://cit.eenu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/04/21_pravo.pdf	25 джерел	0.99%
32	http://pravo2gr.narod.ru/vopros/tdp_shp.htm	3 джерела	0.99%
33	http://uristinfo.net/2010-12-16-20-00-40/3-2010-12-16-19-59-33/52-glava14.pdf	4 джерела	0.97%
34	http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/15786		0.97%
35	https://studfile.net/preview/5118070		0.95%
36	http://nopl.org.ua/upload/iblock/23e/%D0%9A%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%8F%20%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%81	2 джерела	0.92%
37	http://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/7302/1/%d0%a2%d0%be%d0%bc-1.pdf	2 джерела	0.92%
38	http://ya-student.com.ua/ur/5-2012/5-2012.pdf	3 джерела	0.9%
39	https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/new_d0872702/40_3/d.pdf	11 джерел	0.83%
40	https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/diss/mernik/dis.pdf	5 джерел	0.81%
41	http://sipl.com.ua/wp-content/uploads/2017/11/Diss_%D0%93%D0%BB%D1%83%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%87%D1%81	5 джерел	0.81%
42	https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5035/1/%d0%9f%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%be%d0%b2%d0%b0%20%9f	2 джерела	0.79%

43	http://zavantag.com/docs/11/index-1955390.html	0.79%
44	http://megadiplom.com.ua/shpory/s019	0.77%
45	http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9474/Pryntsypy%20advokatskoi%20diialnosti%20v%20Ukrain...	0.77%
46	https://kttidip.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/83/2024/02/tdp-zfn-sr.pdf	0.74%
47	https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/47488/1/%d0%9c%d0%b5%d1%82%d0%be%d0%b4%d0%b8%d1%87%20	7 джерел 0.72%
48	http://www.nvppp.in.ua/vip/2019/1/tom_1/1-1_2019.pdf	7 джерел 0.68%
49	http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/24014/%d0%9d%d0%90%d0%a3%d0%9a%d0%9e%d0%92%d0%9	20 джерел 0.68%
50	https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/osobysti-nemaynovi-prava-osoby.pdf	0.68%
51	https://uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/38075	3 джерела 0.65%
52	http://idak.vn.ua/images/PDF/KHARCHOVI_TEXNOLOGII/%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BB%D0%B5%D0%B	8 джерел 0.65%
53	http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/91/pravoznavstvo_konspekt.pdf	0.65%
54	http://lib.iitta.gov.ua/722096/1/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%86%D0%9	3 джерела 0.63%
55	http://apgs.kdu.edu.ua/zbirnik_apgs_2019.pdf	2 джерела 0.63%
56	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/81054/5/diss_Seliukov.pdf	0.63%
57	http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7558/17-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%2	6 джерел 0.63%
58	http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6577/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d...	0.63%
59	https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/new_d0872702/38_2/d.pdf	0.61%
60	http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5180/1/%d0%9f%d1%96%d0%b4%d1%80%d1%83%d1%87%d0%bd%d0...	0.61%
61	https://www1.lvduvs.edu.ua/uk/karta-dokumentiv/category/142-conference-2012.html?download=517%3Akryminalnyy-kodek...	0.61%
62	http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2018/3/part_1/2018-3_1.pdf	0.61%
63	http://apnl.dnu.in.ua/4_2016/4_2016.pdf	0.61%
64	http://nbuviap.gov.ua/images/justice/Ap/04.pdf	0.61%

65	https://www.docme.ru/doc/1389606/1293-aktual_n%D1%96-problemi-teor%D1%96%D1%97-prava		0.61%
66	https://academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/Programa-socialno-psihologichnogo-treningu.pdf	2 джерела	0.61%
67	http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/11690/1/%28%D0%9C%D0%BE%D1%96%D1%81.%29%20%D0%9D%D0%92%...		0.59%
68	https://pdfslide.tips/documents/-2-314.html	9 джерел	0.56%
69	http://legeasiviata.in.ua/archive/2015/7-2/7-2.pdf	12 джерел	0.56%
70	https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bef579bf-cc40-494b-b5cc-73f7665488db/content		0.56%
71	http://lib.iitta.gov.ua/713615/1/Litera_LTD_9_klas_Osnovy_pravoznavstva-f.pdf	7 джерел	0.56%
72	https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6417/1/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%...	3 джерела	0.56%
73	http://lubp.com.ua/wp-content/uploads/2017/04/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%...		0.54%
74	http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/19240/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D0%B...	12 джерел	0.54%
75	https://issuu.com/ukread.net/docs/_ukread.net_9_klas_osnovi_pravoznav		0.54%
76	http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/4/44.pdf	44 джерела	0.52%
77	http://referatss.com.ua/work/teorija-derzhavi-i-prava-pitannya-dlja-pidgotovki-do-ekzamenu		0.52%
78	http://nm2.univd.edu.ua/download/102546	9 джерел	0.52%
79	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/82909/3/diss_Ruvyn.pdf	19 джерел	0.52%
80	http://ualibrarium.narod.ru	2 джерела	0.47%
81	http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/18225	2 джерела	0.47%
82	http://lib.pnu.edu.ua/elibrary-res.php?a=1&nom=4		0.47%
83	https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/47970/2/%D0%96%D0%A3%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%95%D0%9B_%D0%B4%D...		0.47%
84	http://mir.zavantag.com/pravo/599093/index.html?page=4		0.45%
85	https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2020/12/No.49-2.pdf		0.45%
86	https://academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/MR-Kurs-roboty-TDP-22.pdf	16 джерел	0.45%

87	http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/10486/1/zbir-pr-peformi.pdf	0.43%
88	https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16559919887723.pdf	0.43%
89	http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/download/21/210/3596-1?inline=1	0.43%
90	https://infopedia.su/2x6665.html	0.43%
91	http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/22907/%d0%a2%d0%b5%d0%b7%d0%b8_%d1%82%d1%80%d0%b0%...	4 джерела 0.41%
92	http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/55973/2/disertaciyna-robota-na-zdobuttya-naukovogo-stupenya-kandidata-...	2 джерела 0.41%
93	http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/nauk_konf/tezyKonf_09.12.2016.pdf	0.41%
94	http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/15821	2 джерела 0.41%
95	http://idpnan.org.ua/files/2021/bovkun-e.m.-zahist-konstitutsiynih-prav-vnutrishno-peremishchenih-osib_anotatsiya.doc	0.41%
96	https://cors.archive.org/stream/istderzpr/istderzpr_divu.txt	4 джерела 0.38%
97	http://visnyk.law.knu.ua/images/articles/Dmytryk..pdf	3 джерела 0.38%
98	http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/66/1/%d0%91%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d0%bd%d1%81%d1%8c%d0%ba...	0.38%
99	https://bloglydmulutkach.blogspot.com/p/blog-page_44.html	37 джерел 0.36%
100	http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc30/part_1/juspradenc30-1.pdf	0.36%
101	http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/3234/1/%d0%97%d0%b1%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba_%d0%ba%d0%...	0.36%
102	http://edu-mns.org.ua/img/conferences/66/Maket.pdf	5 джерел 0.29%
103	https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/525167/mod_folder/content/0/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%...	16 джерел 0.25%
104	https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/60622/1/%d0%ae%d1%80%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be.%d0%92...	2 джерела 0.23%
105	http://www.f1-m.ru/grazhdanskoe_pravo_page13.php	29 джерел 0.23%
106	http://www.lj.kherson.ua/2015/pravo06-2/6-2_2015.pdf	0.23%
107	http://ippi.org.ua/sites/default/files/disertaciya_skazko_0.pdf	16 джерел 0.23%
108	http://ukrefs.com.ua/print:page,1,215954-YUridicheskaya-otvetstvennost-Ponyatie-i-vidy.html	3 джерела 0.2%

109	http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc42/part_1/juspradenc42-1.pdf	5 джерел	0.2%
110	http://old.visnyk.univd.edu.ua/?action=download&controller=service&download=18616	4 джерела	0.2%
111	https://mon.gov.ua/storage/app/media/05.%2001.%202021/VO%202021/07/22/ZVO.Vidkr.MU.rozv.lyud.Ukr.01.22.07-0	3 джерела	0.2%
112	http://law.nau.edu.ua/images/stories/Doc/ukr/11.04.16/Prg_fahovogo_viprb_Bakalavr_3_roky.PDF	9 джерел	0.2%
113	https://if.uu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0	3 джерела	0.2%
114	http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6689/Teoriia%20derzhavy%20i%20prava_pidruchnyk	7 джерел	0.18%
115	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/8122	2 джерела	0.18%
116	https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/21556		0.18%
117	https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/df003/d.pdf		0.18%